

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Δευτέρα 4 Ιανουαρίου 2016

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Ευρώπη και οι πολιτισμοί της

Ο Βιτγκενστάιν περιέγραψε τη φιλοσοφία σαν μια μάχη ενάντια στη γοητεία που ασκεί η γλώσσα στο μυαλό μας, εννοώντας ότι, συχνά, ο τρόπος εκφοράς των λέξεων ή των εκφράσεων μας **παραπλανά**, με αποτέλεσμα να τους αποδίδουμε νόημα διαφορετικό από τη σημασία που πράγματι έχουν. Έτσι, η διατύπωση του όρου «ευρωπαϊκός πολιτισμός» μπορεί εύκολα να **δημιουργήσει** την **ψευδαίσθηση** ότι πρόκειται για έναν πολιτισμό, ενώ στην πραγματικότητα αναφέρεται σε περισσότερους του ενός πολιτισμούς – τον ελληνικό, τον γερμανικό, τον γαλλικό, τον ρωσικό, και ούτω καθεξής. Ο όρος «ευρωπαϊκός πολιτισμός» είναι απλώς ένας γεωγραφικός προσδιορισμός· δηλώνει την ήπειρο όπου αναπτύχθηκαν διάφοροι πολιτισμοί.

Φαίνεται, όμως, ότι οι απεργαζόμενοι το μέλλον της ευρωπαϊκής ένωσης καταρτίζουν τα σχέδια τους ερήμην της πραγματικότητας αυτής. Η υπόθεση της ευρωπαϊκής ένωσης πλέον δεν περιορίζεται στη δημιουργία μιας ενιαίας οικονομικής αγοράς, όπως ήταν ο αρχικός στόχος, αλλά **αποσκοπεί** στη διαμόρφωση ενός κοινού πολιτισμού. Αυτό, βέβαια, δε σημαίνει ότι η οικονομία δεν αποτελεί τμήμα του πολιτισμού· απλώς, στην προοπτική της ευρωπαϊκής ένωσης συντάσσονται, πέρα από την κοινή οικονομική στρατηγική, προγράμματα για κοινό εκπαιδευτικό σύστημα, για κοινούς θεσμούς, για κοινούς όρους διαβίωσης – για ό,τι τέλος πάντων, συνιστά συστατικό εκείνου το οποίο αποκαλείται «πολιτισμός».

Η προσπάθεια της δημιουργίας ενός ενιαίου μετώπου πολιτισμού της Ευρώπης δεν θα προκαλούσε -όσο κι αν φαίνεται οξύμωρο- ανησυχία, αν επιχειρείτο διά της βίας, αν ένα κράτος ή μια ιδεολογία, έχοντας τη δύναμη, επέβαλλε στους λαούς της Ευρώπης ένα κοινό πρότυπο πολιτιστικής συμπεριφοράς. Η δύναμη, ανέκαθεν, είχε ημερομηνία λήξεως. Όσο κι αν ένα κράτος, που του επιβλήθηκε διά της βίας ένα καθεστώς, περιέλθει σε **παρακμή**, ο πολιτισμός του, ωστόσο, αν κρύβει μέσα του

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(ε)

ακόμα ζωή, μοιραία θα αποκατασταθεί. Μετά τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας οι λαοί της συνάντησαν ο καθένας των τη δική του μορφή ζωής, το δικό του πολιτισμό.

Με τη δημιουργία της ενιαίας Ευρώπης, όμως, ένας κοινός πολιτισμός, ο καλούμενος «ευρωπαϊκός πολιτισμός», σχεδιάζεται μέσα από συναινετικές διαδικασίες, συμφωνίες και πρωτόκολλα αποφάσεων, έτσι, ώστε σε ένα βάθος χρόνου να γίνεται σταδιακά και ανώδυνα η **προσαρμογή** των Ευρωπαίων πολιτών στις εκάστοτε νέες διαμορφούμενες συνθήκες. Όσο κι αν μας περιποϊεί υπερηφάνεια το γεγονός ότι η μικρή Ελλάς βρίσκεται, μαζί με τις άλλες χώρες, στο κέντρο των αποφάσεων αυτών, υπάρχει, εντούτοις, πάντοτε το ενδεχόμενο οι επόμενες γενεές -αν κάποια στιγμή στο μέλλον διαπιστώσουν ότι ο ελληνικός πολιτισμός, όπως και κάθε άλλος σήμερα ακόμη, ξεχωριστός στην Ευρώπη πολιτισμός, που καλλιέργησαν οι πρόγονοί τους, δεν υφίσταται πλέον- να μην έχουν κανένα **δικαίωμα** να ζητήσουν πίσω τον πολιτισμό τους. Το ότι είμαστε στο κέντρο των αποφάσεων προεξοφλεί τη μελλοντική στέρησή μας από κάθε άλλοθι που θα μπορούσαμε να επικαλεστούμε για την επιστροφή μας στον πολιτισμό μας. [...]

Γι' αυτό ας φροντίσουμε -αντιδρώντας στην ομογενοποίηση των πολιτισμών της, που απεργάζονται στα γραφεία της γραφειοκράτες αξιωματούχοι της- να μην προδίδουμε την ιστορία της Ευρώπης μας, χάρη στην οποία εξακολουθεί, ακόμη τουλάχιστον, να είναι μια ξεχωριστή ήπειρος. Το ότι μπορούμε να μιλάμε για τον αμερικανικό πολιτισμό ή για τον αυστραλιανό πολιτισμό δεν πάει να πει ότι δικαιούμεθα να μιλάμε και για έναν ευρωπαϊκό πολιτισμό, διαγράφοντας μέσα στο γενικό και αφηρημένο αυτό μορφώμα, ότι είμαστε υποχρεωμένοι να καλούμε ελληνικό πολιτισμό, αγγλικό πολιτισμό, γερμανικό πολιτισμό, γαλλικό πολιτισμό, ισπανικό πολιτισμό, καταλανικό πολιτισμό, και ούτω καθεξής.

**Θεοδόσης Ν. Πελεγρίνης, «Σπασμένος Αμφορέας»,
εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα 2015.**

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(ε)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου με 100-120 λέξεις περίπου.

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α)** Ο όρος «ευρωπαϊκός πολιτισμός» αναφέρεται σε έναν συγκεκριμένο πολιτισμό.
- β)** Όσοι απεργάζονται το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν στο μυαλό τους ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι απλώς ένας γεωγραφικός προσδιορισμός.
- γ)** Αν επιβαλλόταν ένα κοινό πρότυπο πολιτιστικής συμπεριφοράς στην Ευρώπη διά της βίας, δεν θα προκαλούσε ανησυχία.
- δ)** Οι χώρες που φέρουν την ευθύνη για τη λήψη των αποφάσεων ενδέχεται να μην έχουν κανένα δικαίωμα επιστροφής στον πολιτισμό τους.
- ε)** Ο συγγραφέας είναι σύμφωνος με την ομογενοποίηση των λαών της Ευρώπης.

Μονάδες 10

B2. Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης στην τρίτη παράγραφο του κειμένου («Η προσπάθεια της δημιουργίας ... δικό του πολιτισμό.») και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **παραπλανά, αποσκοπεί, παρακμή, προσαρμογή, δικαίωμα.**

Μονάδες 5

B4. α) «Η υπόθεση της ευρωπαϊκής ένωσης πλέον δεν περιορίζεται στη δημιουργία μιας ενιαίας οικονομικής αγοράς, αλλά αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός κοινού πολιτισμού»: Να μετατρέψετε την παρατακτική σύνδεση σε σύνδεση καθ' υπόταξη. (Μονάδες 2)

β) **ψευδαίσθηση, αφηρημένο**: από το β' συνθετικό της κάθε λέξης να σχηματίσετε μια καινούρια σύνθετη λέξη. (Μονάδες 2)

Μονάδες 4

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(ε)

B5. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) του παρακάτω συλλογισμού; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

- Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που απεργάζονται τη δημιουργία ενός κοινού πολιτισμού, προεξοφλούν την απομάκρυνση από τον πολιτισμό τους.
- Η Ελλάδα, χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απεργάζεται τη δημιουργία ενός κοινού πολιτισμού.

Άρα, η Ελλάδα προεξοφλεί την απομάκρυνση από τον πολιτισμό της.

Να αξιολογήσετε τον παραπάνω συλλογισμό ως προς την εγκυρότητα, την αλήθεια και την ορθότητά του. (Να θεωρήσετε ότι οι προκείμενες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα).

Μονάδες 6

B6. Αφού λάβετε υπόψη τη σημασία που έχουν οι παρακάτω φράσεις, να σημειώσετε στο τετράδιό σας σε ποιες από αυτές η γλώσσα λειτουργεί αναφορικά και σε ποιες ποιητικά.

- α) ... Ο όρος «ευρωπαϊκός πολιτισμός» είναι απλώς ένας γεωγραφικός προσδιορισμός.
- β) ... ενιαίου μετώπου πολιτισμού της Ευρώπης...
- γ) ... οι λαοί της συνάντησαν ο καθένας των τη δική του μορφή ζωής ...
- δ) ... η μικρή Ελλάς βρίσκεται στο κέντρο των αποφάσεων αυτών.

Μονάδες 4

Γ. Ο συγγραφέας ανησυχεί για τη δημιουργία ενός κοινού πολιτισμού στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα πλήξει την ιδιαιτερότητα των κατά τόπους πολιτισμών. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι κίνδυνοι που απορρέουν για τον πολιτισμό μας από τη συμμετοχή μας στη Ευρωπαϊκή Ένωση; Με ποιους τρόπους θα διαφυλάξουμε την εθνική μας ιδιαιτερότητα χωρίς να προδίδουμε ταυτόχρονα την ευρωπαϊκή μας προοπτική; Υποθέστε ότι εκφωνείτε ομιλία (500-600 λέξεις) που διοργανώνει η πολιτιστική ομάδα του σχολείου σας με θέμα: «Η διαμόρφωση της ταυτότητας του Ευρωπαίου πολίτη».

Μονάδες 40